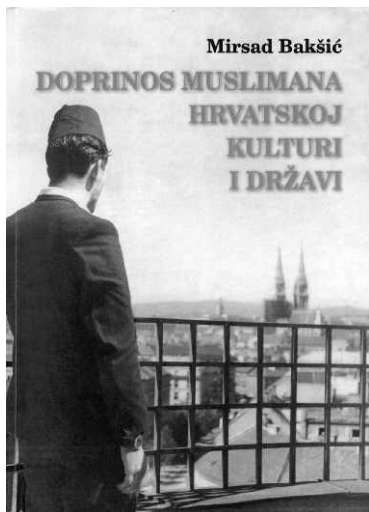

HRVATSKI MUSLIMANI: BILO JE SUTRA

Vjerujem da bismo i mi kao pojedinci i čitav naš narod bili sretniji kad bi predstavljanje ove knjige bilo zalog

budućnosti, a ne samo nostalgичno prisjećanje na prošlost.

U saslušanju pred jugoslavenskim komunističkim istražiteljima u ožujku 1947. godine, jedan od likova iz knjige gospodina **Bakšića** koju danas predstavljamo, zadnji ministar vanjskih poslova hrvatske države nastale u doba Drugoga svjetskog rata, na optužbe da je bio ustaša, uzvratilo je riječima:

«Moram priznati da je mene kao i mnogo mojih istomišljenika impresioniralo oduševljenje koje je vladalo u Hrvatskoj nakon proglašenja NDH. (...) Glavni motiv koji me je rukovodio da pristupim, odnosno kada sam pristupio ustaškom pokretu, bila je ideja hrvatske države. Na mene je dakle pri tome utjecala spoznaja o pravu hrvatskog naroda na svoju državu i drugi motivi me nisu pri tom rukovodili. (...) Ja sam vjerovao da nastojanje hrvatskog naroda za slobodom ne će bi-

ti zaničevano i da će to pravo na državu biti respektirano.»

Bio je **Alajbegović** previše inteligentan i preiskusan da ne bi znao kako ga čekaju vještala, ali – nije dao da se povijest izbriše, niti je u nju htio otići na koljenima, odričući se vlastitih ideala.

Znao je za onu *kranjčevićsku* pouku: ne umire se danom fizičke smrti, umire se onda kad se počne sumnjati u ideale, kad se pomirimo sa smrću ideala.

Likovi opisani u ovoj knjizi pokazuju da je **Starčevićev** ideal Hrvata kao moderne viševjerske nacije bio moguć, i da je taj ideal uništilo jugoslavenstvo, taj najotrovniji korov na hrvatskoj narodnoj njivi. Tužni razvitak kojemu svjedočimo u posljednja dva desetljeća zapravo je izravni plod te otrovne

Ademaga Mešić

poznati hrvatski rodoljub i dobrotvor u Bosni, odmah se je na početku rata javio kao dobrovoljac, te sam sakupio širom Bosne 2000 dobrovoljaca, koji i danas vrše s njim na čelu u pograničnom području Bosne vojnu službu. Nedavno ga je Njegovo Veličanstvo imenovalo poručnikom u pričuvu. Ademaga poklanja sav svoj časnički prihod fondu siročadi poginulih dobrovoljaca, koji je fond on kod Muslimanske banke u Tešnju osnovao i kao temelj položio 1000 kruna. (Ilustrovani list, 1915.)

Piše:

Tomislav JONJIĆ

biljke. On je 1918. i, u još drastičnijem obliku 1945. godine, presjekao i onemogućio prirodni razvitak, razvitak koji bi ovu vrijednu knjigu učinio suvišnom.

I zato danas, najčešće nesvjesni da smo i jedni i drugi žrtve tuđinskog nasilja, mi, hrvatski katolici (ili šire: svi mi koji smo potekli iz kršćanskoga civilizacijskoga kruga) s mentalnom rezervom govorimo o hrvatskim muslimanima (pa nam je shvatljivo da je, primjerice, **Jakov Blažević** Hrvat, dok o hrvatstvu **Ademage Mešića** dvojimo; dopuštamo da je Hrvat čak i **Goran Babić**, dok se **Alije Nametka** odričemo!), a istodobno se s druge, bošnjačke strane, sve one muslimane koji se osjećaju Hrvatima, smatra izdajcima.

Jedva je moguće i zamisliti težinu položaja one danas nevelike skupine koju jedni odbacuju, a drugi ne prihvaćaju; a jedva je moguće i zamisliti zorniji dokaz tragedije koju nam je jugoslavenstvo zauvijek namrlo.

Zato knjigu gospodina Mirsada Bakšića treba čitati, zato što ona podsjeća na neka bolja vremena, i zato što je ona spomenik ljudima koji su bili vrijedniji i bolji od nas...

(Tekst autorova izlaganje na predstavljanju knjige M. Bakšića *Doprinos muslimana hrvatskoj kulturi i državi*, održanom u prostorijama HKD Napredak u Zagrebu, 27. listopada 2011. godine.) •

Knjige mogu biti, među ostalim, i iskaz duha vremena, prevladavajućih shvaćanja i misli vodilja koje pokreću jedan narod i društvo u nekom vremenu i epohi.

Da se ovakva knjiga i pod ovakvim naslovom pojavila primjerice 1990., u toj nultoj godini velikih hrvatskih očekivanja, za nju bismo mogli reći da svjedoči o duhu toga vremena i o jednom narodnom raspoloženju koje je tada, barem u zametcima, spontano opstojalo i bez formalnih političko-nacionalnih ili stranačkih okvira. Danas, nažalost, ovakva knjiga ide protiv duha ovog našeg vremena, ali je to zapravo i njezina vrlina. Jer takva neumoljivo podsjeća, pa i upozorava, ne samo na naše propuštene prigode i zatajene vrjednute, već i na jedan nacionalni i državni put izvan kojeg stoji samo sunovrat i provalija. Oni u koje smo već bili potonuli 1993., a iz kojih smo privremeno izašli, ne vlastitim razumom te državničkom i političkom mudroču, već nažalost tek nakon intervencije vanjskog tutora, vođenog svojim probitcima i ciljevima, tek ponekad i slučajno podudarnim s našima.

Ja bih zato i parafrazirao misao iz predgovora knjige kojom je autor označen čovjekom prošlosti i budućnosti, a najmanje sadašnjosti. To nažalost vrijedi i za onu hrvatsku političko-nacionalnu misao starčevićanske baštine, na čijoj su podlozi stasali pored autora i većina onih koji će prepoznati njezinu vrijednost i značenje.

O kojoj je prošlosti, sadašnjosti i budućnosti riječ?

Autor je u člancima, pisanim u različitim prigodama, uvijek ukazivao i iznova oživljavao vezu između moderne hrvatske nacionalne misli suprotstavljene jugoslavenskim tlapnjama i bosansko-hercegovačkih mus-